

Operánkról jövő időben

Az első tény, amellyel operaalkotásunk felmérésének során férfias felelősségtudattal szembe kell néznünk, az, hogy húszéves-múlt operaházunk mindeztideig nem teremtette meg azt a romániai magyar operát, mely rangban, súlyban, kisugárzásában egyenértékű lenne akár a romániai magyar drámairodalommal, akár a jelenkori román operaalkotással, akár a romániai magyar zeneszerzők más műfajokban felmutatott eredményeivel.

Másodsor: tiszta lelkiismerettel állíthatjuk, hogy a romániai magyar opera megteremtésének döntő fontosságú személyi feltételei megvannak. Aligha kell kiemelkedő szimfonikus, kamara- vagy kórusművekre hivatkoznom annak bizonyítékául, hogy zeneszerzőink zeneszerzők. Csak azt szeretném nagyon is erőlesen hangsúlyozni, hogy nevezettek szinte kivétel nélkül becses sikereket értek el a *színpadi zene* legkülönbözőbb műfajaiban is. Teljes műlista helyett csak tíz-tizenkét címet idézek, abban a sorrendben, ahogy épp eszembe jutnak. Ilyen cím Demján Vilmos: *színpadi zene a Bánk bánhoz*; Márkos Albert: *színpadi zene az Énekes madárhoz*; Oláh Tibor: *színpadi zene Az ember tragédiájához, A trójai nőkhöz*; Csiky Boldizsár: *Görög Ilona* (kamaraopera pantomimmal); Kozma Mátyás: *Ballada arról, aki némán túrta a kínzást* (drámai táncjelenet); Szabó Csaba: *A betyár balladája* (táncdráma); Szalay Miklós: *színpadi zene Eftimiu Prométheuszához*; Vermes Péter és Oláh Tibor operaparódiái, amelyeket *Meghasadt szívek* gyűjtőcím alatt játszott a kolozsvári bábszínház; Vermes Péter (és mások) felsorolhatatlanul sok bábzenéje; és természetesen ide sorolandók a Magyar Opera húszéves műsorrendjén szereplő címek is, mint Márkos Albert: *Három nap egy esztendő* (mesejáték); Demján Vilmos: *A kelepce* (egyfelvonásos opera); Junger Ervin: *Találkozások* (egyfelvonásos balett) és *A helység kalapácsa* (egyfelvonásos opera). Vitatható, hogy a felsorolt művek közül hány remekmű és hány nem az, de egy sincs közöttük, mely ne sugallná, hogy szerzője többre is hivatott ezen a téren; egyesek talán a legtöbbre: maradandó értékű és maradandó sikerű operazene alkotására is.

Harmadsor: ma már a Magyar Opera művészszemélyzete részéről is biztosítottak látszik a modern operák színrevitelének a lehetősége. Igaz, hogy a bizonyítékul szolgáló előadások partitúrái részben az 1910 körüli modernség jegyében fogantak (*A kékszakállú herceg várára* és a *Spanyol órára* célzok), de közelebbi példákra is lehet hivatkozni: a *Doktor szerelem* figyelmet érdemlő színrevitelére és arra a nemzetközi sikerre, amelyet Tözsér Júlia előadóművészete Bentoiu *Ifigénia feláldozása* című rádióoperájában aratott.

E két utóbbi pozitívum alapján nem felelőtlenség a kritikus részéről, ha a romániai magyar operaalkotás *jövőjéről* nyilatkozik. E jövő érdekében mindenképp az operaháznak kellene elosztatnia a zeneszerzőknek az intézménnyel szemben tanúsított bizalmatlanságát — nem formális bátorítással, hanem konkrétumokkal: megrendelésekkel, operapályázattal, operadramaturgi állás létesítésével, korszerűbb műsorrenddel. A kritikus bízik benne, hogy a zeneszerzők egyike sem maradna közömbös az ösztönző közelítéssel szemben, s hogy a közeljövő operatermése meghozza a remekműveket is.

László Ferenc